

Nota No.1

NOTA, INZAKE DE WAARDEERING VAN HET GEBRUIKSVEE IN DEN LANDBOUW IN VERBAND
MET DE BEPALING VAN DE BEDRIJFSRESULTATEN.

De wijze waarop de waardeering van het gebruiksvet in den landbouw plaats vindt kan licht leiden tot het tevoorschijn roepen van schijnwinsten of schijnverliezen. Vooral in een periode als het boekjaar 1940/1941, waarin de veeprijzen sterk zijn opgelopen springt het verschijnsel van de groote winsten uit hoofde van de waardevermeerdering van den vee-inventaris in het oog. Na afloop van den oorlog zullen zich bij een sterke daling van de veeprijzen daarentegen groote verliezen openbaren door de waardedaling van den veeinventaris.

Deze fluctuaties in de waarde der kapitaalgoederen hebben geen reële beteekenis voor de bepaling der bedrijfsresultaten. Zij kunnen de oorzaak vormen van belangrijke fluctuaties in de berekende zuivere opbrengst en dus eveneens in de inkomstenbelasting.

Het is gewenscht deze - door eigenlijk niet ter zake doende factoren veroorzaakte - schommelingen te elimineeren, zowel in het belang van den belastingbetaler als den belastingheffer.

Het systeem, dat de grootste schijnwinsten en schijnverliezen creëert is ongetwijfeld het waardeeringsstelsel, dat het gebruiksvet tegen de marktwaarde opneemt in den begin- en eindinventaris.

Om dit te ontgaan zijn twee systemen zeer verbreid, die naast de verbetering, die zij brengen toch op hun beurt ook weer het vraagstuk niet bevredigend oplossen. Wij bedoelen het systeem van de vaste waarde en het zg. systeem van den "Leidraad".¹⁾ In een tijdperk met stabiele prijzen voldoet elk waardeeringssysteem. De juistheid van een stelsel moet worden beoordeeld naar zijn werking in tijden, dat de omstandigheden aan verandering onderhevig zijn.

Wij zullen daarom eenige voorbeelden geven, die waarschijnlijk een lang betoog overbodig maken.

Geval I 1 Mei 1940 en 1 Mei 1941 20 koeien aanwezig van dezelfde kwaliteit.
Geval II 1 Mei 1940 20 koeien aanwezig
1 Mei 1941 16 koeien aanwezig van dezelfde kwaliteit.

Stel de prijzen van deze koeien gemiddeld: 1 Mei 1940 f.250.-
1 Mei 1941 f.400.-

Waardeering naar marktwaarde.

Geval I	1 Mei 1940	20 x 250 =	f. 5.000.-
	1 Mei 1941	20 x 400 =	f. 8.000.-
		Waardevermeerdering	f. 3.000.-
Geval II	1 Mei 1940	20 x 250 =	f. 5.000.-
	1 Mei 1941	16 x 400 =	f. 6.400.-
		Waardevermeerdering	f. 1.400.-

B. Waardeering naar vaste waarde (stel van begininventaris)

Geval I	1 Mei 1940	20 x 250 =	f. 5.000.-
	1 Mei 1941	20 x 250 =	f. 5.000.-
		Waardevermeerdering nihil	
Geval II	1 Mei 1940	20 x 250 =	f. 5.000.-
	1 Mei 1941	16 x 250 =	f. 4.000.-
		Waardevermindering	f. 1.000.-

C. Waardeering naar het stelsel van den Leidraad, waarbij de oude koeien tegen oude waarde worden opgenomen en de nieuwe tegen aankoopwaarde.

- a. indien er 6 koeien zijn verkocht.
 b. indien er 12 koeien zijn verkocht.

Geval I a.	1 Mei 1940	20 x 250 =		f. 5.000.-
	1 Mei 1941	14 x 250 =	f.3.500.-	
		5 x gem.325 =	f.1.950.-	
				<u>f. 5.450.-</u>
		Waardevermeerdering		f. 450.-
b.	1 Mei 1940	20 x 250 =		f. 5.000.-
	1 Mei 1941	8 x 250 =	f.2.000.-	
		12 x 325 =	f.3.900.-	
				<u>f. 5.900.-</u>
		Waardevermeerdering		f. 900.-
Geval II a.	1 Mei 1940	20 x 250 =		f. 5.000.-
	1 Mei 1941	14 x 250 =	f.3.500.-	
		2 x 325 =	f. 650.-	
				<u>f. 4.150.-</u>
		Waardevermindering		f. 850.-
b.	1 Mei 1940	20 x 250 =		f. 5.000.-
	1 Mei 1941	8 x 250 =	f.2.000.-	
		8 x 325 =	f.2.600.-	
				<u>f. 4.600.-</u>
		Waardevermindering		f. 400.-

In al deze voorbeelden is aangenomen, dat de veemutatie in den loop van het jaar gelijk was en tegen dezelfde verkoop- en inkoopsprijzen plaats vond. De invloed van den veekomzet op de bedrijfsresultaten mag dan dus als gelijk worden aangenomen. Hier ziet men dus geïsoleerd den invloed van het waardeeringsstelsel op de grootte van het bedrijfsresultaat.

In geval I (bij in grootte en kwaliteit gelijkblijvende veestapel) ziet men respectievelijk bij A f.3.000.-; bij B. nihil; bij C. al naar den omvang der mutatie in geval a. f.450.- en in geval b. f.900.- waardevermeerdering.

Het feit, dat de veestapel aan het begin en einde van het boekjaar in grootte en kwaliteit indientiek is; doet de conclusie aan de hand, dat er dan ook geen sprake kan zijn van winst uit dien hoofde. Het stelsel van waardeering naar marktwaarde geeft hier aanleiding tot de grootste fouten.

Het systeem van den Leidraad verzacht deze fouten, door vee, dat niet omgezet is tegen de oude waarde op den inventaris te handhaven en het nieuwe aangekochte vee tegen aanschaffingswaarde op te nemen. De gedachte, die hieraan ten grondslag ligt is, dat men alleen gerealiseerde winsten of verliezen wil boeken. In schijn bereikt men, dat met het stelsel van den Leidraad door zich op een historisch standpunt te stellen. Als op 1 Mei 1940 een koe op den inventaris staat voor f.250.-; men in November deze koe verkoopt voor f.325.- en gelijkwaardige terugkoopt voor f.325.-, zal geen boer het in zijn hoofd halen te zeggen, dat hij f.75.- verdient heeft. Volgens het waardeeringsstelsel van den Leidraad ontstaat in dat geval wel een winst van f.75.- Naar gelang veel mutaties (b.v. consumptiemelkbedrijf) of weinig mutaties (fokbedrijf) voorkomen stijgt of daalt ook de winst uit den inventaris in overigens gelijke gevallen.

Op zichzelf doet het al onlogisch aan de één koe anders te waardeeren dan de andere, enkel vanwege het feit of het betreffende dier een jaar geleden zich al of niet in denzelfden stal bevond.

Het stelsel van vaste waarde voldoet voor de bepaling van de bedrijfsresultaten ongetwijfeld beter, indien de veestapel wat omvang betreft gelijk blijft. Eigenlijk blijft de waarde van den veestapel dan geheel buiten beschouwing.

Bij variatie van den omvang en bij sterk wisselende prijzen heeft echter ook het systeem van de vaste waarde bezwaren.

Dit zal vooral dit boekjaar tot uiting komen nu de melkveestapel en de paardenstapel belangrijk zijn ingekrompen en de prijzen zijn gestegen.

In geval II zijn voorbeelden gegeven bij inkrimping van den veestapel. Men ziet hoe de uitkomsten verschillen. Bij A. waardevermeerdering van f.1.400.-; bij B. waardevermindering van f.1.000.- en bij C. waardevermindering van respectievelijk f.850.- en f.400.-.

Het stelsel van de vaste waarde heeft tot gevolg, dat bij uitbreiding van den veestapel tegen hogere marktprijzen dan de aangehouden vaste waarde er een verliespost ontstaat; bij inkrimping een winstpost. Het omgekeerde vindt plaats bij lagere marktprijzen dan de aangehouden vaste waarden.

De werkelijkheid wordt o.i. het beste benaderd door de begin- en eindinventaris in natura met elkaar te vergelijken. Alleen op die koeien, die meer of minder op den eindinventaris aanwezig zijn dan op den begininventaris wordt gelet voor de bepaling van bedrijfsresultaten. Deze ondertallige of overtallige koeien worden tegen den marktprijs ten tijde van het opmaken van den eindinventaris gewaardeerd.

Dus toegepast op onze voorbeelden:

Aantal koeien aanwezig op:

	1 Mei 1940	1 Mei 1941	meer	minder	waardeverandering inventaris
Geval I	20	20	-	-	nihil
Geval II	20	16	-	4	-4 x 400 = - 1600

De boer mist 4 koeien op 1 Mei 1941; eerst als hij deze weer vervangen zou hebben kan hij zijn bedrijfsresultaten vaststellen. Dit vervangen zou hem dan 4 x f.400.- = f.1.600.- kosten. Dit is dus de reële waardevermindering van zijn inventaris.

De grotere billijkheid van deze methode blijkt waarschijnlijk nog duidelijker uit het volgende geval, dat zich dit jaar ongetwijfeld veel zal voordoen.

Boer X. en Z. hebben 1 Mei 1940 elk twee paarden, die dan f.500.- per stuk waard zijn en ook tegen deze waarde op den inventaris voorkomen.

Van boer X. wordt in het boekjaar een paard gevorderd voor f.1000.-. De prijs van de paarden loopt nog verder op, zoodat 1 Mei 1941 als marktwaarde kan worden aangenomen f.1500.-.

Stel geval a. X. koopt geen paard terug

b. hij koopt in April een paard voor f.1500.-

Volgens de waardeering naar vaste waarde en de Leidraad krijgen we de volgende opstelling over de resultaten van de rekening paarden:

Boer Z.	inv. 1 Mei 1940	2 x 500 =	f. 1.000.-
	inv. 1 Mei 1941	2 x 500 =	f. 1.000.-
			<hr/>
	Winst of verlies op paarden		nihil.

Boer X.

Geval a. inventaris 1 Mei 1940	1 paard à	f. 500.-
	verkocht 1 paard	f. 1.000.-
		<hr/>
		f. 1.500.-
	inv. 1 Mei 1940	2 x 500 =
		f. 1.000.-
		<hr/>
	Winst op paarden	f. 500.-

Geval b. vaste waardestelsel.

inv. 1 Mei 1940 2 x 500 =	f.1.000.-	
aankoop 1 paard à 1.500 =	f.1.500.-	
		f.2.500.-
inv. 1 Mei 1941 2 x 500 =	f.1.000.-	
verkoop 1 paard à 1.000 =	f.1.000.-	
		f.2.000.-
<u>Verlies op paarden</u>		f. 500.-

Geval b. stelsel Leidraad.

inv. 1 Mei 1941 (1 x 500 =	f. 500.-	
(1 x 1500 =	f. 1.500.-	
verkoop 1 x 1000 =	f. 1.000.-	
		f. 3.000.-
inv. 1 Mei 1940 2 x 500 =	f. 1.000.-	
aankoop 1 à 1.500	f. 1.500.-	
		f. 2.500.-
<u>Winst op paarden</u>		f. 500.-

In geval X a geven beide stelsels een winst van f.500.-, terwijl de positie van boer X veel minder is dan die van boer Z., die zijn paarden kon houden.

In geval Xb geeft het vaste waardestelsel een verliespost van f.500.-, daarentegen levert het stelsel van den Leidraad een winst op van f.500.-.

Het vaste waardestelsel geeft o.i. hier den juisten toestand aan.

In het door ons voorgestane stelsel zou in deze gevallen de uitkomst zijn:

Boer Z. Winst of verlies nihil, daar in natura niets veranderd is in zijn paardenstapel.

Boer X.

Geval a. inv. 1 Mei 1940 2 paarden		
inv. 1 Mei 1941 1 paard		
Ontbreekt dus	1 paard à f.1500.-	f. 1.500.-
Opbrengst verkoop	1 paard à f.1000.-	f. 1.000.-
		f. 500.-
	<u>Verlies op paarden</u>	

Geval b. inv. 1 Mei 1940 2 paarden
inv. 1 Mei 1941 2 paarden

Verschil	nihil	
Uitgave aankoop paarden		f. 1.500.-
Opbrengst verkoop paarden		f. 1.000.-
		f. 500.-
	<u>Verlies op paarden</u>	

Het komt ons overbodig voor de voorbeelden uit te werken voor het geval de prijzen sterk zijn gedaald en den omvang van den veestapel als toegenomen. Men krijgt dan dezelfde resultaten met een negatief teeken. Inplaats van schijnwinsten treden dan schijnverliezen op. Het door ons voorgestane stelsel geeft o.i. de meest juiste oplossing in dozen. Het zou daarom aanbeveling verdienen den inspecteurs van belasting er van hoogerhand op te wijzen, dat het geoorloofd is, dit stelsel in de landbouwboekhouding toe te passen en indien men tot nu toe een ander stelsel volgt over te gaan tot het hier uiteengezette stelsel van waardeering.